

**ALKOHOLPOLITISK
HANDLINGSPLAN
2012-2020
FOR
HURDAL KOMMUNE**

Nasjonale mål og strategier

Helse- og omsorgsdepartementet har hovedansvaret for den norske alkoholpolitikken. Alkohol er det rusmiddelet som forårsaker mest skader i Norge. **Alkoholpolitikken har som overordnet mål og begrense alkoholrelaterte problemer, sykdommer og skader gjennom å begrense totalkonsumet av alkohol.** Det er lang tradisjon i Norge for å føre en restriktiv alkoholpolitikk. De viktigste virkemidlene er de såkalte regulatoriske virkemidlene, dvs. bevillingssystemet, vinmonopolordningen, begrensede salgs- og skjenketider, bestemte påbud og forbud, inkludert reklameforbudet og lovbestemte aldersgrenser, og avgiftspolitikken. Vi vet at dette er de virkemidlene som virker best. Denne politikken har bidratt til at Norge har et lavere alkoholkonsum og færre skader enn øvrige land i Europa.

Det har vært en betydelig økning i alkoholkonsumet i Norge de siste 10-15 årene. Økningen har vært spesielt stor blant kvinner og unge i aldersgruppen 15-20 år, selv om det de siste årene har skjedd en utflating og også tegn til en viss nedgang i forbruket blant ungdom ([SIRUS](#)). Økningen er en utfordring og det er viktig å stadig utvikle nye tiltak ved siden av å videreføre de tiltakene som vi vet virker. Forebygging er et sentralt tema i regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet.

Kommunens mål og strategier

Det vises til Kommuneplanen for Hurdal kommune for perioden 2000-2015 hvor det er listet opp delmålsettinger og strategier. Følgende punkter anses som viktig innenfor alkoholpolitisk handlingsplan:

- Hurdal skal være særlig kjent for å ha gode oppvekstvilkår der barn og unges interesser blir ivaretatt innen alle samfunnssektorer
- Kommunens helsetjeneste skal bidra til å forebygge dårlig helse blant innbyggerne, fremme trivsel og sikre gode sosiale og miljømessige forhold
- Adferd som leder til økende fare for fysiske og psykiske helseproblemer hos barn og unge skal forebygges
- Barnevernet skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår, og arbeide for at de som lever under som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp

Sikre det forebyggende helsevernet ved overvåking og kontroll av de faktorer som kan utgjøre en helsetrussel blant innbyggerne.

Utvikling av alkoholforbruket i Hurdal kommune

Innbyggertall fordelt på alder:

År	0 - 5	6 - 15	16 – 66	67, over	I alt
2009	157	340	1683	441	2621
2010	160	340	1695	446	2641

Pr. 01.01.11 var det registrert 2 619 innbyggere i kommunen

I Hurdal er det pr. 31.12.10:
3 salgsbevillinger og 5 skjenkebevillinger.

Det finnes ikke vinmonopol i kommunen.

Salg:

I liter:	1993	1996	2000	2009	2010
Øl/rusbrus	40 832	39 775	39 279	70 869	70 246

Skjenking:

I liter:	2000	2009	2010
Øl/rusbrus	18 081	15 955	12 743
Vin	7 316	8 230	5 679
Brennevin	1 381	843	677

Det har vært gjennomført 2 kontroller på salg og 3 på skjenking i 2010. Ingen av disse kontrollene har avdekket noe ureglementert. Kontrollene utføres av et vakselskap på oppdrag fra ØRU.

Legal alkoholomsetning i kommunen

Hurdal kommune har færre utsalgs- og skjenkesteder, og lavere omsetning enn nabokommunene. Men i forhold til innbyggertall har Hurdal kommune større omsetning pr. innbygger.

Kommune:	Hurdal	Nannestad	Eidsvoll	Ullensaker*	Gjerdrum
Utsalg:	3	6	14	18	4
Skjenkesteder:	5	8	19	75	6

* Innbefatter også OSL, Gardermoen

Kommune:	Hurdal	Nannestad	Eidsvoll	Ullensaker	Gjerdrum
Salg kl.1:	70 246	Ikke mottatt	825 159	Ikke mottatt	173 632
Skjenket kl.1:	12 743		19 834		7 360
Kl. 2:	5 679		2 910		36 283
Kl. 3:	677		521		158

Alle tall er liter.

Tiltak for å regulere tilgjengeligheten av alkohol

Lov om omsetning av alkoholholdig drikk av 2. juni 1989 nr. 27

(alkoholloven) regulerer tilgjengeligheten av alkoholholdig drikk blant annet gjennom bevillingsordningen, fastsettelse av vilkår for hvordan salg og skjenking skal skje og kontroll med at vilkårene blir overholdt. Loven inneholder også enkelte regler som tar sikte på å dette påvirke etterspørselssiden, blant annet aldersgrensebestemmelser og forbud mot alkoholreklame. Alkoholloven er et godt utgangspunkt for kommunen når den skal utarbeide handlingsplaner som skal bidra til å redusere skadevirkningene av alkoholkonsumet.

Karakteristiske trekk ved loven

All omsetning av alkoholholdig drikk krever særskilt offentlig tillatelse (bevilling). Loven bestemmer hvilken offentlig myndighet som kan gi slik bevilling. De fleste bevillinger gis av kommunen, men for enkelte typer virksomhet uten lokal tilknytning, eller med særlige krav til geografisk likhet, er staten bevillingsmyndighet. Prinsippet bak det kommunale bevillingssystem er at tilgjengelighet av alkohol for forbrukerne, i hovedsak skal bestemmes av lokale politiske organer.

Alle bevillinger skal utøves i henhold til alkohollovens regler. Overtredelse av alkoholloven eller forskrifter gitt i medhold av den, kan medføre inndragning av bevillingen. Slike overtredelser er også straffbare.

Hensyn bak loven

Alkohol er en lovlig vare – det er i utgangspunktet lovlig både å drikke og omsette alkohol. Mange mennesker har stor glede av å nyte alkohol i moderate mengder, og har et ønske om at alkoholholdige drikker skal være rimelig tilgjengelige – både for innkjøp og i form av servering ved skjenkesteder. Det er dessuten relativt store næringsinteresser knyttet til salg og skjenking av alkoholholdig drikk. Salgs- og skjenkenæringen ønsker naturlig nok å kunne drive sin virksomhet med så få restriksjoner som mulig, og i alle fall med gode og trygge rammevilkår. Dette til tross, er det utstrakt enighet om at man, med ulike virkemidler, skal begrense bruken av alkohol. Omfanget av alkoholskadene har direkte sammenheng med omfanget av forbruket. Begrenset tilgjengelighet anses som ett av de viktigste virkemidler for å redusere alkoholkonsumet.

I alkoholoven søkes de ovennevnte kryssende hensyn ivaretatt – bl.a. ved at all omsetning og tilvirkning av alkohol i utgangspunktet er bevillingspliktig, ved bestemmelser om åpnings- og skjenketider, aldersgrensebestemmelser og forbud mot reklame for alkoholholdig drikk. I tillegg er kommunene gitt en utstrakt frihet til å drive sin egen alkoholpolitikk.

Kommunen har adgang til å trekke opp retningslinjer for sin behandling av bevillingssøknader, dvs. interne direktiver som angir hvilke hensyn og avveininger forvaltningsskjønnet skal bygge på. Retningslinjene kan i en viss utstrekning standardisere skjønnet, slik at det ikke blir nødvendig å foreta et helt fritt skjønn i hver enkelt sak. Dette vil gjøre behandlingen av enkeltsøknader lettere.

Tildeling av salgs- og skjenkebevillinger

Kommunen kan tildele to hovedtyper bevillinger:

- salgsbevillinger
- skjenkebevillinger, permanent eller for enkelt anledning.

Med hjemmel i alkoholovens § 1-7a kan kommunen legge vekt på en rekke hensyn ved tildeling av salgs- eller skjenkebevillinger.

- Avgjørelser av bevillingssøknader er skjønnsmessige, hvor det må trekkes vide rammer for hvilke hensyn som kan tillegges vekt. I § 1-7a er et utvalg av de vanligste momentene nevnt. Oppregningen er imidlertid ikke uttømmende. Generelt kan det sies at alle hensyn som fremmer alkoholovens formål er relevante. Det kan også til en viss

grad legges vekt på andre hensyn enn de som direkte fremmer lovformålet. Avgjørelsen må imidlertid treffes på saklig grunnlag.

- Kommunen har også stor frihet til å legge vekt på et færre antall hensyn, dvs. å anvende et snevrere skjønnsstema enn loven angir. § 1-7a er m a o ikke en oppregning av hensyn kommunen plikter å vektlegge. Det pekes også på at flere av hensynene som nevnes kan slå begge veier – dvs. både begrunne avslag og godkjenning av bevillingssøknader – avhengig av hvilke prioriteringer kommunen gjør i alkoholpolitikken.
- Kommunen velger selv innenfor kommunestyrets periode for hvor lang periode bevillingen skal gis. Bevillingsperioden jf. § 1-6 kan være for 1,2,3 eller 4 år, med unntak av bevilling til Vinmonopolets utvalg som gis for 4 år. Uavhengig av når i kommunestyreperioden bevillingene tildeles, løper bevillingen maksimalt til 30. juni året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Det er også mulig å gi bevilling for en bestemt del av året eller for en bestemt anledning. Det må framgå klart av bevillingen når den begynner og når den opphører.

En salgs- eller skjenkebevilling er et begunstigende vedtak. Et vilkår er et forbehold som tar sikte på å begrense rekkevidden av bevillingen.

Alternativet kan være at det ikke gis bevilling. Kommunen står imidlertid ikke helt fritt til å sette betingelser for å gi bevillinger.

Vilkåret må ha saklig sammenheng med den bevillingen som gis, f.eks. fremme alkohollovens formål, lette kontrollen eller avverge skadevirkningene ved salg av alkoholholdig drikk. Det kreves ikke at kommunen dokumenterer konkrete, faktiske virkninger av det foreslåtte vilkåret. Med alkohollovens formål menes både den generelle formålsbestemmelsen i § 1-1 og de spesielle formålene med de enkelte bestemmelsene.

Vilkåret må ikke være uforholdsmessig tyngende eller av andre grunner urimelig. Det er en sammenheng mellom disse to kravene: Jo klarere vilkåret fremmer lovens formål, dess tyngre vilkår kan en akseptere.

Retningslinjer for Hurdal kommunes alkoholbevillingspolitikk

Generelt

Bevillingsperioden er normalt fire år og følger kommunestyreperioden.

Perioden utgår 30.juni året etter kommunestyrevalg.

Kommunen kan gi salgs- og skjenkebevilling for en bestemt del av året, eller for en enkelt anledning. Slike avgjørelser delegeres i medhold av kommuneloven til administrasjonen ved rådmannen.

Salgsbevilling

Salgsbevilling for øl (alkoholinnhold ikke over 4,75 volumprosent) begrenses til dagligvareforretninger. Salg og utlevering av øl skal ikke skje på søn- og helligdager, 1. og 17. mai, og på stemmedagen for stortingsvalg, fylkestingsvalg, kommunestyrevalg og folkeavstemning vedtatt ved lov.

Skjenkebevilling

Det kreves serveringsbevilling **før** skjenkebevilling kan gis. Alle etableringer hvor det er naturlig å ha skjenkebevilling, bør få det. Dette gjelder for eksempel forskjellige spisesteder, barer/puber, restauranter, hoteller og lignende. Dette inkluderer også friluftsansatt når skjenkingen er knyttet til et fast etablissement, lavvo eller lignende, som er godkjent av helsemyndigheten for formålet. Før søknaden avgjøres skal det være innhentet uttalelse fra politiet ang uklanderlig vandel og evn andre innvendinger, skatte- og avgiftsmyndighetene. Det kan også kreves finansieringsplan, driftsbudsjett og likviditetsbudsjett for virksomheten. §§ 1-7, 1-7a, 1-7b og 1-7c.

Friluftsansatt uten tilknytning til faste etableringer, vil ikke få skjenkebevilling dersom det søkes fra et etablissement som allerede har bevilling § 8-9. Det vil kunne godkjennes utvidet skjenkeareal for en enkeltanledning. Gatekjøkken med innendørs spiseplass kan gis skjenkebevilling.

Bevillinger for en enkelt anledning og ambulerende bevillinger

Det kan gis ambulerende skjenkebevilling for øl, vin og brennevin til sluttede selskaper §4-5. Tildelingen av ambulerende bevilling er delegert til administrasjonen. Bevilling for en enkelt anledning og ambulerende bevilling skal ikke innvilges for arrangement hvor barn og ungdom er involvert, eller

for idrettsarrangement. Skjenkesteder som ligger i tilknytning til/ nærheten av boligfelt, campingplasser eller andre steder hvor allmennheten kan bli forstyrret, bør ikke få innvilget utvidet åpningstid.

Salgs- og skjenketider i kommunen

Alkoholloven inneholder bestemmelser om normal- og maksimaltider for salg- og skjenking av alkohol. Kommunen kan imidlertid selv i stor grad bestemme sine salgs- og skjenketider. Den kan ha kortere eller lengre åpningstider enn lovens normaltid. Innskrenkinger eller utvidelser kan være generelle eller for det enkelte salgs- eller skjenkested. Det er ikke anledning til å bestemme at det kan selges eller skjenkes utover lovens maksimaltider ihht alkoholloven § 3-7 og § 4-4. Fastsett skjenketid kan utvides for en enkelt anledning. Konsum av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 minutter etter skjenketidens utløp. Skjenking av brennevin mellom kl. 03.00 og 13.00 og skjenking av øl og vin mellom kl. 03.00 og 06.00 er forbudt. På overnattingssteder kan det skjenkes øl og vin til overnattingsgjester uten hensyn til begrensningene i denne paragraf.

Delegasjon, saksbehandling m.v.

Bevillingssystemet er et viktig alkoholpolitisk instrument. Derfor skal kommunestyret, som kommunens høyeste politiske organ, fatte de fleste vedtak etter alkoholloven.

Bevilling for en bestemt tid av året eller for en enkelt anledning delegeres til administrasjonen.

Gebyr for salg og skjenking

Kommunen skal med hjemmel i alkoholloven § 7-1 fastsette gebyr for salgs- og skjenkebevillinger. Forskriftens kapittel 6 angir beregningsmåte og minstegebyr. Minstegebyret skal sikre kommunen en viss dekning for utgifter til søknadsbehandling og kontroll.

Gebyr for salg:

Drikk gruppe 1: kr 0,17 pr. vareliter

Gebyr for skjenking:

Drikk gruppe 1: kr 0,34 pr. vareliter

Drikk gruppe 2: kr 0,94 pr. vareliter

Drikk gruppe 3: kr 3,07 pr. vareliter

Bevillingsgebyret utgjør pr. år minimum kr. 1.200,- for salg og kr. 3.500,- for skjenking.

For bevilling som gjelder skjenking ved en enkelt bestemt anledning og ambulerende bevilling er gebyret kr. 250,- pr. gang.

Gjennomføring av kunnskapsprøven om alkohol

Kommunen er ansvarlig for å gjennomføre kunnskapsprøven for styrere og stedfortredere i virksomheter som har eller søker om kommunal salgs- og skjenkebevilling, jf. alkohollovens § 1-7c. Kommunen kan også avholde slike kunnskapsprøver for kandidater uten tilknytning til virksomhet med bevilling. Sosial- og helsedepartementet har fastsatt forskrift om dokumentasjon av kunnskaper. Det skal betales et forskuddsgebyr på kr 400,- på avleggelse av prøve, herunder forsøk på avleggelse. Prøven skal gjennomføres på 90 min + 10 min til overføring av alternative svar til forsida på prøven. Er prøven bestått blir bevis utstedt som dokumentasjon på dette av bevillingsmyndighet, som er Hurdal kommune.

Kontroll med salgs- og skjenkestedene og reaksjoner ved overtredelse

Kommunens kontroll med salgs- og skjenkebevillinger er av avgjørende betydning for en god alkoholpolitikk. Kontroll med utøvelsen av bevillingen vil svært ofte være et effektivt virkemiddel for å bekjempe de vanligste problemene rundt alkoholomsetning, slik som overskjenking, vold og fyll på offentlig sted.

Kontrollmyndigheten har bl.a. disse funksjoner:

- Føre tilsyn med at bevillingshaverne følger alkoholloven, vilkårene i bevillingen og kommunens retningslinjer for øvrig. Følgende forhold bør stå sentralt ved utøvelse av skjenkekontrollen i kommunen:

§ kontroll av salgs- og skjenketidene

§ aldersgrensebestemmelsene

§ om det selges eller skjenkes til åpenbart berusede personer

- Veilede bevillingshaverne innen alkohollovens bestemmelser og eventuelle lokale forskrifter.
- Danne grunnlag for sanksjoner, f.eks. inndragning, der lov, vilkår eller retningslinjer brytes.

Kontroll av salgs- og skjenkestedene skal gjennomføres så ofte som behovet tilsier. Det skal gjennomføres minimum tre årlige kontroller. Disse utføres i

Hurdal kommune av et kontrollselskap på oppdrag fra ØRIK (Øvre Romerike Innkjøpssamarbeid) Kontrollrapportene blir oversendt til administrasjonen.

Alkoholloven gir bevillingsmyndighetene adgang til å inndra en bevilling etter § 1-8 dersom en bevillingshaver overtrer bestemmelser i alkoholloven. Kommunen kan også anmelde forholdet. Det er viktig at kommunen utnytter sanksjonsapparatet som en del av sin alkoholpolitikk. Dette vil, sammen med den generelle kontrollen av utøvelsen av bevillingene, være det beste virkemidlet kommunen har for å bekjempe uheldige utslag av alkoholbruk.

Følgende forseelser vil føre til sanksjoner:

1. Ved salg og skjenking av alkoholholdig drikk til personer som ikke fyller lovens vilkår om alder.
2. Ved salg eller skjenking av alkoholholdig drikk til åpenbart beruset person.
3. Ved brudd på reglene om ro og orden på stedet.
4. Ved brudd på salgs- og skjenketidsbestemmelsene.
5. Ved brudd på reklameforbudet.
6. Ved brudd på reglene om alkoholfrie og alkoholsvake alternativer.
7. Ved brudd på plikten om å sende omsetningsoppgaver.
8. Ved overtredelse av plikten til å sende melding om skifte av personell som styrer og stedfortreder.
9. Ved overtredelse av plikten til å sende melding om forandringer i eierforholdet.
10. Dersom bevillingshaver ikke lengre fyller kravet til vandel.

Retningslinjer for reaksjoner ved overtredelse av alkohollovens bestemmelser

1. Bevillingshaver vil få tilsendt skriftlig orientering om overtredelsen med veiledning om hva som må gjøres for å rette på forholdet.
2. Ved overtredelse av forhold under pkt. 1-4 ovenfor vil bevillingshaver i tillegg bli innkalt til samtale med organisasjonsleder og fagansvarlig salg og skjenkesaker.
3. Levekårsutvalget vil fortløpende bli orientert om alle typer overtredelser.
4. Dersom ikke forholdene rettes umiddelbart, vil levekårsutvalget vurdere å sende en anbefaling til kommunestyret om inndragning av bevillingen for en periode på fra tre måneder til ut bevillingsperioden.
5. Ved gjentatte brudd(mer enn 2 ganger) i forhold til pkt. 1-4 ovenfor, uten at det av tidsmessige årsaker har vært mulig å rapportere saken til

levekårskomiteen, har rådmannen fullmakt til å inndra bevillingen midlertidig i påvente av behandling i levekårskomiteen/formannskapet.

Krav til internkontroll

Det er inntatt et nytt kapittel 8 §§ 8-1, 8-2 og 8-3 i alkoholforskriften om krav til internkontroll for salgs- og skjenkebevillinger som kommunen fører kontroll med. Internkontrollplikten innebærer at bevillingshaver må innføre systematiske tiltak som skal sikre at virksomheten utøves i samsvar med krav fastsatt i alkoholforskriften. Kravet om et internkontrollsystem gjelder ikke for ambulerende bevillinger, jf. alkoholforskriften kap. 8-1. andre ledd. Forskriften om internkontrollplikt trådte i kraft 1. januar 2006.

Den alkoholpolitiske handlingsplanen skal revideres hvert 4. år.